

สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

51102

เอกสารการสอนชุดวิชา

หน่วยที่ 8-15

การส่งเสริมสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช

Mental Health Promotion and Psychiatric Nursing

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(3)
รายละเอียดชุดวิชา	(10)
วิธีการศึกษา	(12)
หน่วยที่ 8 พยาบาลจิตเวชกับการบำบัดทางชีวภาพ.....	1
แผนการสอนประจำหน่วย	2
ตอนที่ 8.1 บทบาทของพยาบาลจิตเวชกับการใช้ยาเพื่อการบำบัดทางจิต	4
เรื่องที่ 8.1.1 ความสำคัญของการใช้ยาเพื่อการบำบัดทางจิต	6
เรื่องที่ 8.1.2 พื้นฐานทางชีวเคมีของบุคคลกับการใช้ยาเพื่อการบำบัดทางจิต	7
เรื่องที่ 8.1.3 ประเภทของยาที่ใช้เพื่อการบำบัดทางจิต	11
เรื่องที่ 8.1.4 หลักการพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับยาเพื่อการบำบัดทางจิต	17
ตอนที่ 8.2 บทบาทของพยาบาลจิตเวชกับการใช้ยาด้านอาการโรคจิต	20
เรื่องที่ 8.2.1 ประเภทและกลไกการออกฤทธิ์ของยาด้านอาการโรคจิต	21
เรื่องที่ 8.2.2 ผลของยาด้านอาการโรคจิตและอาการข้างเคียง	24
เรื่องที่ 8.2.3 หลักการและวิธีการใช้ยาด้านอาการโรคจิต	29
เรื่องที่ 8.2.4 กระบวนการพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับยาด้านอาการโรคจิต	32
ตอนที่ 8.3 บทบาทของพยาบาลจิตเวชกับการใช้ยาลดอาการคลุ้มคลั่ง	36
เรื่องที่ 8.3.1 ประเภท กลไกการออกฤทธิ์และวิธีการใช้ยาลดอาการคลุ้มคลั่ง	37
เรื่องที่ 8.3.2 กระบวนการพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับยาลดอาการคลุ้มคลั่ง	41
ตอนที่ 8.4 บทบาทของพยาบาลจิตเวชกับการใช้ยาด้านอาการซึมเศร้า	44
เรื่องที่ 8.4.1 ประเภทและกลไกการออกฤทธิ์ของยาด้านอาการซึมเศร้า	45
เรื่องที่ 8.4.2 หลักการและวิธีการใช้ยาด้านอาการซึมเศร้า	48
เรื่องที่ 8.4.3 กระบวนการพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับยาด้านอาการซึมเศร้า	51
ตอนที่ 8.5 บทบาทของพยาบาลจิตเวชกับการใช้ยาลดอาการวิตกกังวล	55
เรื่องที่ 8.5.1 ประเภทและกลไกการออกฤทธิ์ของยาลดอาการวิตกกังวล	56
เรื่องที่ 8.5.2 หลักการและวิธีการใช้ยาลดอาการวิตกกังวล	59
เรื่องที่ 8.5.3 กระบวนการพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับยาลดอาการวิตกกังวล	64
ตอนที่ 8.6 บทบาทของพยาบาลจิตเวชกับการรักษาด้วยไฟฟ้า	67
เรื่องที่ 8.6.1 แนวคิดของการรักษาด้วยไฟฟ้า	69
เรื่องที่ 8.6.2 วิธีการรักษาด้วยไฟฟ้า	70
เรื่องที่ 8.6.3 กระบวนการพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาด้วยไฟฟ้า	72

บรรณานุกรม	76
ภาคผนวก	77
หน่วยที่ 9 พยาบาลจิตเวชกับการบำบัดทางจิต	79
แผนการสอนประจำหน่วย	80
ตอนที่ 9.1 แนวคิดและรูปแบบของการบำบัดทางจิต	83
เรื่องที่ 9.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบำบัดทางจิต	84
เรื่องที่ 9.1.2 รูปแบบของการบำบัดทางจิต	86
ตอนที่ 9.2 พยาบาลกับการบำบัดทางจิตเป็นรายบุคคล	97
เรื่องที่ 9.2.1 แนวคิดของการบำบัดทางจิตเป็นรายบุคคล	98
เรื่องที่ 9.2.2 ประเภทและวิธีการบำบัดทางจิตเป็นรายบุคคล	99
เรื่องที่ 9.2.3 บทบาทของพยาบาลในการบำบัดทางจิตรายบุคคล	102
ตอนที่ 9.3 พยาบาลกับการบำบัดทางจิตเป็นกลุ่ม	103
เรื่องที่ 9.3.1 แนวคิดของการบำบัดทางจิตเป็นกลุ่ม	104
เรื่องที่ 9.3.2 ประเภทและวิธีการบำบัดทางจิตเป็นกลุ่ม	108
เรื่องที่ 9.3.3 บทบาทของพยาบาลในการบำบัดทางจิตเป็นกลุ่ม	111
ตอนที่ 9.4 พยาบาลกับครอบครัวบำบัด	114
เรื่องที่ 9.4.1 แนวคิดของครอบครัวบำบัด	116
เรื่องที่ 9.4.2 รูปแบบของครอบครัวบำบัด	117
เรื่องที่ 9.4.3 บทบาทของพยาบาลจิตเวชในครอบครัวบำบัด	120
ตอนที่ 9.5 พยาบาลกับการจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อการบำบัดทางจิต	123
เรื่องที่ 9.5.1 แนวคิดในการจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อการบำบัด	124
เรื่องที่ 9.5.2 องค์ประกอบและเทคนิคของการจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อการบำบัด	127
เรื่องที่ 9.5.3 บทบาทของพยาบาลในการจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อการบำบัด	134
ตอนที่ 9.6 พยาบาลกับพฤติกรรมบำบัด	136
เรื่องที่ 9.6.1 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมบำบัด	137
เรื่องที่ 9.6.2 รูปแบบและวิธีการของพฤติกรรมบำบัด	138
เรื่องที่ 9.6.3 บทบาทของพยาบาลในพฤติกรรมบำบัด	143
บรรณานุกรม	145

หน่วยที่ 10 การพยาบาลจิตเวชเด็กและวัยรุ่น	147
แผนการสอนประจำหน่วย	148
ตอนที่ 10.1 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการพยาบาลจิตเวชเด็กและวัยรุ่น	150
เรื่องที่ 10.1.1 ความหมายและความสำคัญของการพยาบาลจิตเวชเด็กและวัยรุ่น	152
เรื่องที่ 10.1.2 ปัญหาการเจ็บป่วยทางจิตในเด็กและปัจจัยเหตุ	156
เรื่องที่ 10.1.3 ปัญหาการเจ็บป่วยทางจิตในวัยรุ่นและปัจจัยเหตุ	160
เรื่องที่ 10.1.4 หลักการพยาบาลและกระบวนการพยาบาลจิตเวชเด็กและวัยรุ่น	163
ตอนที่ 10.2 การพยาบาลเด็กที่มีปัญหาทางจิต อารมณ์ และพฤติกรรม	170
เรื่องที่ 10.2.1 การพยาบาลเด็กที่มีปัญหาทางสติปัญญา	172
เรื่องที่ 10.2.2 การพยาบาลเด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์	179
เรื่องที่ 10.2.3 การพยาบาลเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม	190
เรื่องที่ 10.2.4 การพยาบาลเด็กออทิสติก	198
ตอนที่ 10.3 การพยาบาลวัยรุ่นที่มีปัญหาทางจิต อารมณ์ และพฤติกรรม	206
เรื่องที่ 10.3.1 การพยาบาลวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมต่อต้านสังคม	208
เรื่องที่ 10.3.2 การพยาบาลวัยรุ่นที่มีปัญหาเกี่ยวกับการรับประทานอาหาร	212
เรื่องที่ 10.3.3 การพยาบาลวัยรุ่นที่มีอารมณ์ซึมเศร้า	215
เรื่องที่ 10.3.4 การพยาบาลวัยรุ่นที่มีแนวโน้มฆ่าตัวตาย	220
บรรณานุกรม	224
หน่วยที่ 11 การพยาบาลผู้ติดสารเสพติดและการป้องกัน	227
แผนการสอนประจำหน่วย	228
ตอนที่ 11.1 แนวคิดเกี่ยวกับสารเสพติด	230
เรื่องที่ 11.1.1 ความหมายของสารเสพติด และสาเหตุของการติดสารเสพติด	231
เรื่องที่ 11.1.2 ประเภทและฤทธิ์ของสารเสพติด	235
เรื่องที่ 11.1.3 ผลของสารเสพติดและอาการของผู้ติดสารเสพติด	237
เรื่องที่ 11.1.4 ผลกระทบจากการติดสารเสพติด	242
ตอนที่ 11.2 การป้องกันการติดสารเสพติด	244
เรื่องที่ 11.2.1 การป้องกันการติดสารเสพติดในบทบาทของพยาบาลจิตเวช	245
เรื่องที่ 11.2.2 การป้องกันการติดสารเสพติดตามนโยบายของชาติ	249
ตอนที่ 11.3 บทบาทของพยาบาลในการช่วยเหลือผู้ติดสารเสพติด	252
เรื่องที่ 11.3.1 บทบาทของพยาบาลกับการบำบัดรักษาผู้ติดสารเสพติด	254
เรื่องที่ 11.3.2 บทบาทของพยาบาลกับการฟื้นฟูสมรรถภาพและติดตามผู้ติดสารเสพติด	260
เรื่องที่ 11.3.3 กรณีศึกษากระบวนการพยาบาลผู้ติดสารแอมเฟตามีน	262
บรรณานุกรม	268

หน่วยที่ 12 การพยาบาลผู้มีความผิดปกติทางการรู้คิด	269
แผนการสอนประจำหน่วย	270
ตอนที่ 12.1 แนวคิดและการบำบัดรักษาผู้มีความผิดปกติทางการรู้คิด	272
เรื่องที่ 12.1.1 ความหมายและลักษณะของผู้มีความผิดปกติทางการรู้คิด	273
เรื่องที่ 12.1.2 ประเภทของผู้มีความผิดปกติทางการรู้คิด	278
เรื่องที่ 12.1.3 เกณฑ์วินิจฉัยผู้มีความผิดปกติทางการรู้คิด	281
เรื่องที่ 12.1.4 การบำบัดรักษาผู้มีความผิดปกติทางการรู้คิด	285
ตอนที่ 12.2 การพยาบาลผู้มีภาวะเพื่อ	289
เรื่องที่ 12.2.1 ปัจจัยเหตุของภาวะเพื่อ	290
เรื่องที่ 12.2.2 ลักษณะทางคลินิกของผู้มีภาวะเพื่อ	294
เรื่องที่ 12.2.3 กระบวนการพยาบาลผู้มีภาวะเพื่อ	297
ตอนที่ 12.3 การพยาบาลผู้มีภาวะสมองเสื่อม	302
เรื่องที่ 12.3.1 ปัจจัยเหตุของภาวะสมองเสื่อม	303
เรื่องที่ 12.3.2 ลักษณะทางคลินิกของผู้มีภาวะสมองเสื่อม	306
เรื่องที่ 12.3.3 กระบวนการพยาบาลผู้มีภาวะสมองเสื่อม	310
ตอนที่ 12.4 กรณีศึกษากระบวนการพยาบาลผู้มีความผิดปกติทางการรู้คิด	318
เรื่องที่ 12.4.1 กรณีศึกษากระบวนการพยาบาลผู้มีภาวะเพื่อ	319
เรื่องที่ 12.4.2 กรณีศึกษากระบวนการพยาบาลผู้มีภาวะสมองเสื่อม	323
บรรณานุกรม	330
 หน่วยที่ 13 การพยาบาลผู้มีบุคลิกภาพแปรปรวน	 331
แผนการสอนประจำหน่วย	332
ตอนที่ 13.1 แนวคิดและหลักการบำบัดรักษาผู้มีบุคลิกภาพแปรปรวน	335
เรื่องที่ 13.1.1 ความหมายและลักษณะผู้มีบุคลิกภาพแปรปรวน	337
เรื่องที่ 13.1.2 ประเภทของบุคลิกภาพแปรปรวน	340
เรื่องที่ 13.1.3 เกณฑ์วินิจฉัยบุคลิกภาพแปรปรวน	343
เรื่องที่ 13.1.4 การบำบัดรักษาผู้มีบุคลิกภาพแปรปรวน	344
ตอนที่ 13.2 การพยาบาลผู้มีบุคลิกภาพแปรปรวนกลุ่มพฤติกรรมประหลาด	347
เรื่องที่ 13.2.1 ลักษณะทางคลินิกของผู้มีบุคลิกภาพแปรปรวนกลุ่มพฤติกรรมประหลาด	348
เรื่องที่ 13.2.2 ปัจจัยเหตุของผู้มีบุคลิกภาพแปรปรวนกลุ่มพฤติกรรมประหลาด	350
เรื่องที่ 13.2.3 กระบวนการพยาบาลผู้มีบุคลิกภาพแปรปรวนกลุ่มพฤติกรรมประหลาด	352

ตอนที่ 13.3 การพยาบาลผู้มีบุคลิกภาพแปรปรวนกลุ่มพฤติกรรมทางอารมณ์มากเกินไป	357
เรื่องที่ 13.3.1 ลักษณะทางคลินิกของผู้มีบุคลิกภาพแปรปรวนกลุ่มพฤติกรรมของอารมณ์ มากเกินไป	358
เรื่องที่ 13.3.2 ปัจจัยเหตุของผู้มีบุคลิกภาพแปรปรวนกลุ่มพฤติกรรมทางอารมณ์มากเกินไป	360
เรื่องที่ 13.3.3 กระบวนการพยาบาลผู้มีบุคลิกภาพแปรปรวนกลุ่มพฤติกรรมทางอารมณ์ มากเกินไป	361
เรื่องที่ 13.3.4 กรณีศึกษากระบวนการพยาบาลผู้มีบุคลิกภาพแปรปรวนประเภทคาบเส้น	365
ตอนที่ 13.4 การพยาบาลผู้มีบุคลิกภาพแปรปรวนกลุ่มพฤติกรรมกึ่งवलแล้ว	369
เรื่องที่ 13.4.1 ลักษณะทางคลินิกของผู้มีบุคลิกภาพแปรปรวนกลุ่มพฤติกรรมกึ่งवलแล้ว	370
เรื่องที่ 13.4.2 ปัจจัยเหตุของผู้มีบุคลิกภาพแปรปรวนกลุ่มพฤติกรรมกึ่งवलแล้ว	372
เรื่องที่ 13.4.2 กระบวนการพยาบาลผู้มีบุคลิกภาพแปรปรวนกลุ่มพฤติกรรมกึ่งवलแล้ว	373
บรรณานุกรม	377
หน่วยที่ 14 การพยาบาลผู้มีอารมณ์แปรปรวน	379
แผนการสอนประจำหน่วย	380
ตอนที่ 14.1 แนวคิดและหลักการพยาบาลผู้มีอารมณ์แปรปรวน	382
เรื่องที่ 14.1.1 ความหมายและลักษณะของผู้มีอารมณ์แปรปรวน	383
เรื่องที่ 14.1.2 ปัจจัยเหตุของโรคอารมณ์แปรปรวน	384
เรื่องที่ 14.1.3 เกณฑ์วินิจฉัยโรคอารมณ์แปรปรวน	387
เรื่องที่ 14.1.4 การบำบัดรักษาผู้มีอารมณ์แปรปรวน	392
ตอนที่ 14.2 การพยาบาลผู้ป่วยอารมณ์ซึมเศร้า	395
เรื่องที่ 14.2.1 ความหมาย และลักษณะอาการของผู้ป่วยอารมณ์ซึมเศร้า	396
เรื่องที่ 14.2.2 กระบวนการพยาบาลผู้ป่วยอารมณ์ซึมเศร้า	399
เรื่องที่ 14.2.3 กรณีศึกษากระบวนการพยาบาลผู้ป่วยอารมณ์ซึมเศร้า	405
ตอนที่ 14.3 การพยาบาลผู้ป่วยอารมณ์โคลัมคลั่งสลับเศร้า	413
เรื่องที่ 14.3.1 ความหมาย และลักษณะของผู้ป่วยอารมณ์โคลัมคลั่งสลับเศร้า	414
เรื่องที่ 14.3.2 กระบวนการพยาบาลผู้ป่วยอารมณ์โคลัมคลั่งสลับเศร้า	418
เรื่องที่ 14.3.3 กรณีศึกษากระบวนการพยาบาลผู้ป่วยอารมณ์โคลัมคลั่งสลับเศร้า	425
บรรณานุกรม	435

หน่วยที่ 15 การพยาบาลผู้ป่วยจิตเภท	437
แผนการสอนประจำหน่วย	438
ตอนที่ 15.1 แนวคิดและการบำบัดรักษาผู้ป่วยจิตเภท	440
เรื่องที่ 15.1.1 ความหมายและลักษณะของผู้ป่วยจิตเภท	443
เรื่องที่ 15.1.2 ประเภทของโรคจิตเภท	445
เรื่องที่ 15.1.3 เกณฑ์วินิจฉัยโรคจิตเภท	449
เรื่องที่ 15.1.4 การบำบัดรักษาผู้ป่วยจิตเภท	452
ตอนที่ 15.2 ปัจจัยเหตุของโรคจิตเภท	455
เรื่องที่ 15.2.1 ปัจจัยเหตุทางชีวภาพที่ทำให้เกิดโรคจิตเภท	456
เรื่องที่ 15.2.2 ปัจจัยเหตุทางสังคมที่ทำให้เกิดโรคจิตเภท	458
เรื่องที่ 15.2.3 ปัจจัยเหตุทางครอบครัวที่ทำให้เกิดโรคจิตเภท	460
ตอนที่ 15.3 หลักสำคัญของการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภท	462
เรื่องที่ 15.3.1 หลักการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภท	463
เรื่องที่ 15.3.2 กระบวนการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภท	465
เรื่องที่ 15.3.3 กรณีศึกษากระบวนการพยาบาลผู้ป่วยจิตเภท	472
บรรณานุกรม	478